

ČVETRTI

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti

vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

VSEBINA 2. ZVEZKA.

Mesec oktober. Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.	
Trinajsti dan. O popolni pokorščini sv. Frančiška	33.
Čednosti bl. Marije Krescencije Kaufbajrenske.	
II. pogl. Upanje — njena moč	37.
Tomaž Čelanski	43.
Tomaža Čelanskega kratka legenda sv. Frančiška	45.
Tretji red sv. Frančiška — delaven in rodoviten red.	51.
Svetega Frančiška Saleškega nauki o popolnosti.	
Tolažba in nauk	60.
O zadržanju pri slabih razgovorih	61.
Priporočilo v molitev	63.
Zahvala za vslišano molitev	64.
Naše posebno priporočilo	64.

V GORICI
Hilarijanska tiskarna
1901.

Izhaja v nedoločenih obrokih. Stane cel tečaj (12 zvezkov) 150 v.

Knjižne novosti.

Zaščitnikom Levčevega pravopisa v preudarek. Spisal prof. V. Bežek. Ponatisk iz „Ljubljanskega Zvona“. V Ljubljani 1901.

Dveh reči Bismarck ni zmogel, vničiti katoliško cerkev, pa Nemce zediniti v pravopisu. Veliko tolažbo imava torej z g. prof. Bežkom, ako se tudi nama ne posreči Levčev pravopis ali zatreti ali z oblastjo in močjo ga odeti. G. Bežek se je svoje dni veselil tega pravopisa, pripravljen okleniti se ga z ginljivo vdanostjo. Ali nepričakovano se zabliška tam od Ljubljane in zagermi tako strašno, tako neznansko! Ni čudo, ako je mnogim vzelo vid in sluh in je bežalo vse križem. Vbilo res ni nikoger, ali tudi prazen strah škodi človeku. Sicer se pa jaz prof. Bežku nikaker nisem čudil. On je celo prav spoznal, ako se dobro spominjam, da se s Perušekovimi učenimi dokazi Levčev pravopis ne da omajati. Ali videl je ob onem, da se slovenska gospoda nasprotnim dokazom tudi ne bo dala ugnati. Slovenska gospoda pravi: „Mi smo mi! Sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas“. In le natorno je, da se je postavil urednik „Lj. Zvona“ na gosposko stran. Prav tako natorno pa, da sem jaz na strani našega slovenskega ljudstva. Zdaj sicer prof. Bežek ni več urednik. Vender je tudi zdaj njegovo stališče natorno na meni nasprotni strani. Tam so njegovi kolegi, tam njegovi predstojniki. Poslednji terpe in menda zahtevajo „eljanje“ vže mnogo let. Ni se čuditi torej, ako se vsi vkup boje „uradne poterditve“ Levčevega pravopisa in na vse kripilje skušajo zabraniti toliko nesrečo. S tem seveda nočem reči, da dela g. Bežek le po naročilu in zoper svoje prepričanje. Jaz mu tega prepričanja tudi nočem jemati. Le, kar mi po krivem očita, mi bodi dovoljeno prijazno odkloniti.

Jaz sem želel od svojih gimnazij-kih let nadalje, in to je bil pglavitni cilj mojega jezikoslovnega prizadevanja vse do današnjega dne, da bi se naši knjižni slovenščini vstanovila edinstvena, čedna, pa ob enem čisto slovenska izreka, veljavna za šolo in javno občevanje olikanih stanov. Ali „poleg vse modre vremenske fabrikacije“ sem pozabil, kaker piše g. Bežek, „veter, ki naredi, da se oplodi žito“ — in moje žito je ostalo prazna slama. — V resnici moram hote ali nehote priznati, da ne znam delati vetra, niti sploh vremena. Zato pa vender pri mojem delu ni bilo čisto brez vetra. G. Bežek ve celo o nekih smešnih viharčkih, ki so jih vzdignili moji spiski v „Slov. Narodu“; tudi neke nevihte v „Edinosti“ mu najberž niso neznane. Vse je prihajalo od strani naše „inteligencije“, to se ve da, in videl sem tudi jaz po Prešernovi besedi, „kak veter nje nasproti temu vleče, kogar je v celi videla berača“. To bi torej vtegnil biti pravi vzrok, da moje žito ni šlo v klasje, — ne pa, ker nisem hotel „uvaževati poleg priznanega načela — fonetiškega, etimološkega in zgodovinskega — še četrtega in petega: „Piši, kakor je bilo do zdaj navadno“ in pa „Pravopisna pravila morajo biti prozorna in lahko umevna.“ — Da je na ta nedostatek mojega delovanja pokojni dr. Oblak opozoril g. Bežka, to moram pač verjeti; vender se mi zdi, da bi bil imel g. Bežek Oblaka nekoliko

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XIX. tečaj.

— ❧ V Gorici 1901 ❧ —

2. zvezek.

Mesec oktober.

Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.

(Posnel iz laškega „Il mese consacrato al serafico Patriarca
S. Francesco, del P. Candido Mariotti“ p. C. L.)

Štirinajsti dan.

O popolni pokorščini sv. Frančiška.

1.

Brez dvojbe je velik in Bogu dopadljiv dar, ko se človek iz ljubezni do njega odpove vsemu imetju in vsemu uživanju mesenih sladnosti; največi dar je pa, ko človek z obljubo svete pokorščine daruje Bogu tudi svojo lastno voljo, ter jo v vseh rečeh in za vselej popolnoma podverže volji svojega predpostavljenega. Pozemeljske in telesne dobrote so Božji darovi, katere nam Bog lahko vzame, keder se mu dopade, tako da jih ne moremo povsem našo last imenovati; nasproti pa je prosta volja, katero zlasti redovniki z obljubo svete pokorščine Bogu darujemo, naš najboljši del, je naše vse, ali bolje rečeno, smo mi sami. Ta prosta volja je v resnici naša; akoravno nam je tudi to Bog dal, vender je nam ne

more vzeti da ne bi bistva našega bitja vničil, t. j. podlago našega zasluženja. Zavoljo tega vsi učeniki duhovnega življenja brez razločka učijo, da je obljuba svete pokorščine naj imenitniši in dragoceniši dar, keterega more človek Bogu dati, ker mu to dá, kar je v resnici v človeški oblasti in ker tako z enim vdarcem zamori svojo lastno ljubezen, ketera je le prepogostokrat vzrok tolikanj nesrečnih padcev v greh. Zavoljo tega tudi vsi ustanovitelji raznih redov njih udom vedno in živo priporočajo sveto pokorščino, dobro vedoči da, ako to dosežejo, dosežejo potem tudi vse drugo, ker je ravno pokorščina podlaga redovnega življenja. Sv. Bonaventura pravi: „Vsa popolnost reda je v tem, da se svoji lastni volji odpoveš“. Ni se torej čuditi, da je Jezus Kristus svojim posnemavcem z besedo in zgledom tako zatajevanje lastne volje priporočal; akoravno kralj nebes in zemlje, gospod vsega stvarjenja, ni samo svojemu očetu bil pokoren, pokoren do smerti na križu, ampak je bil pokoren in podložen tudi svoji materi Mariji in svojemu dozdevnemu očetu sv. Jožefu. Pri premišljevanju te pokorščine Jezusove kliče sv. Bernard: „Uči se, o človek, pokorščine; uči se, zemlja, podložnosti; uči se, pest persti, drugih volji se podvreči“.

2.

Po zgledu Jezusa Kristusa se je ravnal tudi sveti Frančišek in je to čednost zelo ljubil in jo goreče priporočal svojim bratom: „Ljubi moji bratje“, tako jim je govoril, „izpolnjujte pred vsem to, kar vam je zapovedano in ne čakajte, da bi se vam v drugič zapovedalo. Ne premišlujte, ali zapovedano storiti morete ali ne, tudi se ne ozirajte na ti-stega, kateri vam kaj zapove, mislite si le, da je on vaš predstojnik“. Ko je bil po Božji volji in določilu svetega očeta papeža najvišji predstojnik ali generalni minister celega reda, je vender vedno raji slušal, kaker pa zapovedoval; zavoljo tega je enkrat rekel svojim tovarišem: „Mej milostni,

ketere sem od Gospoda prejel, je tudi ta, da, ke bi mi bil dan kak novic, ki je še le eno uro v redu, za gvardijana, bi mu hotel ravno tako pokoren biti, kaker kakemu starejšemu in zaslužnemu bratu“. Tako mišljenje nam pač očitno kaže, kako da je sveto pokorščino visoko čislal. Ni bil pa samo z besedo zadovoljen, ampak pokazal je to tudi v djanju. Na vseh svojih popotovanjih si je enega izmej spremljevalcev za gvardijana izbral, kateremu je pokorščino obljubil in mu jo tudi vestno izkazoval. Ko se je vesoljnemu predstojništvu odpovedal, je svojega naslednika, brata Elija, prosil, naj bi mu dal gvardijana, od keterega volje bi bil popolnoma odvisen, in res je dobil za predstojnika brata Angelja iz Rjetija kateremu je bil v vseh rečeh natanko pokoren. Iz pokorščine je razodel tiste posebne milosti, ketere je v tako bogati meri od Boga sprejemal; iz pokorščine je nehal vbogim razdajati, kar mu je v roke prišlo; iz pokorščine je vmirajoč nase vergel kos habita, da je pokrtil svoje telo. Sè svojimi brati je imel vedno poterpežljivost in jim je mariskaj prizanesel; če je pa videl, da je ta ali oni nepokoren, ga je ostro ozmerjal in kaznoval. Znano je, da je enkrat tacega nepokornega brata dal do vrata v zemljo zakopati in mu ni poprej te kazni odpustil, kaker da je popolno poboljšanje pokazal.

3.

Da je današnji svet tako zelo popačen, da v njem vlada nered, nebrižnost za postave in termoglava lastna ljubezen in da je zavoljo tega v veliki nevarnosti, da se v svojo prejšnjo in še hujšo surovost poverne, tega nihče ne more tajiti, če ima le oči, da vidi, in ušesa, da sliši. Kaj pa je pač uzrok tega? Kaj drugega kaker nepokorščina do postavne oblasti. Nočemo več podložni biti, tako se dandenes govori, nočemo vsakega slušati! vsi smo po natori jednaki; verzimo od sebe jarem in živimo prosto in neodvisno. Gorje, ako bi se tako mišljenje tudi v samostane vteplo! Če bi se temelj redovnega

življenja omajal, poderlo bi se celo poslopje. Spominjajmo se tedaj, kar govori pobožni Žerson, da smo namreč v samostan stopili ne zavoljo tega, da bi zapovedovali, ampak da bi slušali. Bodimo prepričani, da nas bo duh pokorščine oprostil marisketerih nadlog, ki jih moramo ko redovniki prestajati. Kako smo v marisketerih krajih zaničevani in preganjani! Kako se v drugih število redovnikov vedno bolj zmanjšuje! Kako ta ali ona vlada redovniško življenje zatira, samostane zapira ali drugače v delavnosti ovira redovnike! Če se hočemo teh in enakih nadlog, koliker je v naši moči, oprostiti ali jih vsaj zmanjšati; če hočemo da bo naš red zopet oživel in do nekedanje moči se povzdignil; ako hočemo redovniki v pravem pomenu besede biti, skerbimo, da bo duh svete pokorščine vedno živ mej nami ostal. Blaženi Egidij je rekel: „Pokorščina je pot, po kateri moremo priti do vsega dobrega, do vsake čednosti, nepokorščina pa je cesta, ketera pelje do vsega zla in do sleherne hudobije“.

Zgled.

Nekega dne so vprašali svetega Frančiška, gdo je v pravem pomenu pokoren, in on je pokazal na merliča, rekoč: „Vzemite tega merliča in ga položite, kamer vam ljubo, in videli boste, da se temu nikaker ne bode vpiral niti branil; on ne godernja zavoljo neprilичne lege; se ne pritoži, da tukaj leži. Ako ga položite na častni mertvaški oder, bo imel vender le vedno oči zaperte in se ne bo genil; in če ga v škerlat oblečete, se vam bo zdel še bolj bled. Glejte, tak je on, ki je v resnici pokoren; on ne vpraša, zakaj se mu to ali ono vkaže, on se ne zmeni, naj bo kamer koli prestavljen, in tudi ne prosi, da bi prestavljen bil. Če je h kaki časti povzdignjen, vedno enako ponižen ostane, in koliker bolj je slavljen, tolikanj bolj se te slave neyrednega šteje. Videl sem že večkrat nekega vbogega slepca, ki ga je psiček vodil, in zadovoljen je šel za njim, kamer koli ga

je peljal, bodi si po slabi ali po lepi gladki poti; glejte tu drugo podobo pokornega redovnika. Keder mu predstojnik kaj zapove, mora svoje oči zapreti in slep postati in misliti le na to, kako bo radovoljno in ponižno slušal, ne pa na to, je li zapoved težko ali lahko izpolniti; on se ne zmeni za drugo, kaker le za svojo dolžnost in za zasluženje pokorščine“. —

Pravilo sv. Frančiška: Podložni morajo v svojem predstojniku spoštovati ne človeka, ampak Boga, kateremu so iz ljubezni pokorni.

MOLITEV.

O Gospod, daj mi spoznati, da sem ko redovnik brez prave pokorščine podoben telesu brez duše, poslopju brez podlage, popotniku brez vodnika, z eno besedo, da sem redovnik le po imenu, ne pa tudi v djanju. Vgasni tedaj v meni to nesrečno ljubezen do sebe samega, ketera me tolikanj ovira ponižno se podvreči volji predstojnikovi, ketera vedno le lastni prid išče in se brani jarma pokorščine. Daj mi, da bom mogel v prihodnje svojemu predstojniku radovoljno pokoren biti, v njem le tvojega namestnika spoštovati in to ne zavoljo kakega lastnega dobička, ampak edino le, da tebi dopadem in zvesto izpolnim, kar sem ti pred oltarjem tako sveto obljubil, in da tako deležen postanem tvojih obljub.

Čednosti bl. Marije Krescencije Kaufbajrenske.

P. A. M.

II. Poglavje.

Upanje — njena moč.

Pervorojena hčerka vere je božja čednost upanja. Ona povzdigne serce zemeljskega romarja, da hrepeni po Bogu svoji največi blaženosti in se v terdnem zaupanju opira na vsemogočno roko tistega, ki je zvest in samega sebe ne more zatajiti.

„Tako se prime upanje Boga in opirajoč se na njegovo pomoč, hoče doseči zaželeno dobro“, uči sv. Tomaž. Ta čednost je gonivna moč, ki dušo vodi k čeznatornemu namenu, ona moč, ki človeka podpira v raznih težavah življenja. „Mi imamo upanje, govori sv. apostelj Pavelj, kaker varno in terdno sidro duše, ki predere v notranje zagrinjala“. Hebr. 6, 19. Sv. Tomaž te besede tako lepo razlaga: „Upanje se primerja sidru, ker kaker sidro barko nepremekljivo derži na morju, tako upanje dušo na svetu, ki je kaker morje, vterdi v Bogu. Razlika mej sidrom in upanjem je v tem, da sidro vterdi navzdol, v globočino, upanje pa navzgor, v najvišjem, v Bogu. Saj ni v tem življenju nič terdnega, kjer bi mogla duša sloneti, kamer vpirati se in počivati“.

Bl. Krescencijo je sv. Duh, njen učenik, vže od perve mladosti nagibal, da je sidro svojega upanja vergla navzgor, čez vse, kar je vidno in vstvarjeno. Vsi viharji, ki so divjali čez čolnič njenega serca, niso mogli izervati sidra njenega upanja iz globočine očetovskega božjega serca in omajati njene stanovitnosti; nasprotno, s terpljenjem je rastlo upanje na Boga in moč v Bogu.

Dobro je vedela, da je vsa njena moč operta na upanje, zato je pogostokrat rekla: „Prej moramo pustiti življenje, kaker pa upanje v Boga.“

Luč sv. vere je v njej užgala najprej goreče hrepenenje po Bogu. Vse posvetno in minljivo je menj cenila kot blato, da je le Kristusa dobila. Spolnila je to, kar je večkrat rekla: „Oko svojega serca moramo popolnoma od vidnega k nevidnemu povzdigniti in vse upanje v Boga postaviti“.

Vedno bolj je v njenem očiščenem sercu gorelo hrepenenje po neskončni dobroti. Sestre so jo večkrat skrivaj opazovale, kako se je sè solznimi očmi ozirala proti nebu in zdihovala: „Pridi k nam tvoje kraljestvo“. Ali pa: „Kedo mi da peruti, da odletim in počivam v ranah mojega ljubljenca“. Ko je zvečer gledala lepo zvezdnato nebo, je govorila: „Lepe ste sicer, ve zvezdice, ali še veliko lepši je on, ki vas je vstvaril! O povejte mojemu ljubemu, da hrepenim po njem, da ginem v ljubezni do njega“.

Ta vera je obudila v njej tudi terdno in otroško zaupanje na neskončno vsmiljenega in zvestega očeta v nebesih. V največi zapuščenosti se je po besedah sv. Pavla „držala nepremekljivo spoznanja svojega upanja, zvest je namreč, kateri je obljubil“. Hebr. 10, 23. S tem je dosegla najvišjo stopnjo upanja, ki po bese-

dah sv. Bonaventure obstoji v tem, da človek ne išče podpore pri nobeni stvari, temuč le v božjem vsmiljenju in njegovi zvestobi.

Vsa vneta je včasih vskliknila: „O vera, o sv. vera, ti me učiš, da je Bog moj oče! O sladke besede, o spomin poln upanja, Bog je moj oče, Bog moj oče!“ Navadno je svoje upanje izrazila s temi besedami: „O vsemogočni, najzvestejši Bog, na tvoje neskončno vsmiljenje in tvoje terdne obljube zaupam in hočem vedno zaupati, da bom s pomočjo tvoje milosti, s katero hočem ze vsemi močmi sodelovati, po zasluženju Jezusovem, dosegla svoj edini zveličavni namen, tebe samega. Kedo, o Gospod, je v te zaupal in je bil osramočen?“

V spodbudo dragim bravcem hočemo navesti še naslednje besede, ketere je zapisala mej sv. duhovnimi vajami leta 1741: „Moj križani, ljubeči Bog, ti si ozdravil vse moje rane in jaz sem vzrok vseh tvojih bolečin. Oh, usmiljenje! K tvojim presv. nogam se hočem pod križem vleči, z nepremagljivim zaupanjem hočem v te zaupati, da ne bom zbegana zaradi mojega grešnega življenja. Zateri v meni, kar bi moglo zbuditi prazno zaupanje na kako stvar ali samo v se; vse stvari so prazne bilke; jaz vanje ne zaupam, tudi sama nase ne. Terdno upam, ako sem v zapuščenosti, ali ke bi skoraj mislila, da sem nebesa zgubila. Ke bi me ti tudi vmoriti hotel, hočem vender v te upati. Koliker bolj se zdim od tebe zapuščena, toliko bolj v te upam. Če tudi imam malo razsvitljenja, imam vender veliko upanja. Moj Bog, ti si moja moč!“

To njeno terdno zaupanje ni bilo po naravi, ker se je celo življenje morala boriti z veliko boječnostjo in hudimi skušnjavami.

Povedala je svojim novinkam, da ji je hudobni duh vedno šepetal: „Pogubljena boš, delaj, kar hočeš; vse je zastonj; ti si gujusoba v očeh božjih; s tvojimi molitvami in dobrimi deli ti Boga le žališ.“ Pri takih napadih in dvojbah se je ona v terdni veri skrila v božje serce, se zatekla v naročje dobrega očeta, ki od svojih otrok ne tirja nič drugega kot ljubezen in zaupanje.

Zaklicala je: „O moj Bog, ti si vedno zvest; ti vidiš mojo stisko in mi hočeš pomagati; saj sem tvoja stvar in delo tvojih rok“.

Enkrat je rekla: „Ako me hudobni duh bega zaradi mojega zveličanja, bežim h križanemu Zveličarju, skrijem se v njegove svete rane in mu rečem z otroškim zaupanjem: „Moj ljubi! Ako me brez moje krivde pahneš v pekel, bom vender zaupala v tvojo

pomoč in zvestobo, da me ne boš zapustil, in ke bi bil ti pri meni, bi mi pekel bil paradiž. Bog je neskončno dober; on nas nигdar prvi ne zapusti; lastno mu je se nas usmiliti in nam prizanašati; on je moje upanje in moje zveličanje“.

Ker je morala ravno zaradi te čednosti terpeti prav hude skušnjave in ker je dobro vedela ceniti to čednost za vse duhovno življenje, je imela vedno pri roki nekatere izreke sv. pisma ali svetnikov in ž njimi je po zgledu Zveličarjevem skušnjavca hitro zapodila v beg. Taki izreki so bili: „Ni volja očetova, da bi se eden teh malih pogubil;“ „Bog je moj Odrešenik, nič se ne bom bala;“ „Moja pomoč je v imenu Gospodovem;“ „Bog je Gospod, kedo mi bo škodoval, ako je on moj pomočnik?“ Posebno je ljubila ta dva izreka: „Ako bi šotorišče meni nasproti stalo, se moje serce ne bo balo;“ in: „Poterjeno je moje serce, ne omahnem, dokler ne vidim svojih sovražnikov (ponižanih)“. S takimi izreki je tolažila sebe in druge.

Pravo upanje je združeno s svetim otroškim strahom, da bi namreč mi ne stavili ovire vsmiljenju in milosti božji. Ta strah je obdajal njeno serce kaker zid pred prederznostjo in mlačnostjo. „Le nobenega greha ne, le greha ne“, je večkrat zaklicala. „Naj pošlje Bog, kar hoče, da se le greh ne zgodi. Upam, da me bo njegovo vsmiljenje varovalo“. Za ta sv. strah je molila: „O moj Bog, daj mi otroški strah, da se bom bala vsega, kar tebi ne dopade. Daj mi častitljiv strah, da bom vedno v tvoji pričujočnosti hodila in si prizadevala doseči strah ljubezni. Ako si se ti, Bog in človek, tresel pred tvojim nebeškim očetom, kaj naj jaz vbogi červ storim?“

Vedno se je dolžila kakih pregreškov; nигdar se ni opravičevala, temuč rekla je: „Ako tudi po neskončnem božjem vsmiljenju nisem kriva, vender nisem opravičena in ne vem ali sem ljubezni ali sovraštva vredna. Kedor stoji, naj gleda, da ne pade“.

Tudi keder je mislila, da se je res v čem pregrešila, je sicer močno obžalovala, toda upanja na odpuščenje ni zgubila. Marisiketera maloserčna duša naj bi si k sercu vzela nauk bl. Krescencije: „Popolnoma varno počivam v milosti in kervi mojega ljubljenca. Pripoznam, da sem večkrat Boga razžalila, pa v tem ga nočem žaliti, da bi vanj ne upala. Ke bi bila storila tudi vse grehe vseh ljudi, vender bi terdno zaupala v neskončno vrednost kervi Kristusove. Svoje grehe bi položila v rane Zveličarjeve in menim, da bi jih bolje ne mogla počastiti, kaker s tem, da jaz

največa grešnica tako terdnó v nje zaupam. Vem, da moramo Boga ljubiti tako zaradi njegove pravičnosti, kaker zaradi njegove ljubezni; vender veržem jaz svoje grehe v brezdnó božjega vsmljenja“.

Te prav kerščanske misli je razodevala tudi v svojem velikem notranjem in zunanjem terpljenju. Njena moč v terpljenju je imela podlago v njenem močnem upanju. Enkrat je rekla: „Bog ima posebno dopadajenje nad tistim, ki terdnó vanj zaupa, ko ga je vse zapustilo. Takemu najraje pomaga, ker mu sè svojim terdnim in stanovitnim upanjem tako rekoč silo dela. V slučajih, ko imajo navadni ljudje vse za zgubljeno, je ona vsa potolažena rekla: „O, zdaj je pravi čas v Boga zaupati“. Ko je terpela največje zaničevanje in preganjanje, je rekla: „Bog je moj oče, on me ne bo zapustil, on bo vse tako vodil, da bo v njegovo čast in moje zveličanje. Najbolj srečna sem takrat, ko me vsak lahko zasmeljuje, ker tako edino v Boga zaupati morem“.

Tako je slednjič dosegla verhunec upanja in le še strah božji poznala. Vse, česar se natorni človek boji, težave in terpljenje tega življenja, to se ji je zdelo kaker minljiva senca, ki more sicer zunanjega človeka nekoliko boleti ali pred znotranjim svitlim soncem ne more obstati. Zakaj večna resnica daje otroku prepričanje, da je v terdi in grenki lupini časnega terpljenja, skrito dragoceno in sladko jedro milosti in slave; da je milost Kristusova dovolj močna, da nas reši vsega hudega, ali bolje, da terpljenje in ljubezen v dobiček večnega veselja premeni. Enkrat je rekla sestri Joahimi, ketera ji je v neki bolezní stregla: „Čeravno sem le prav slab terst, se vender ne bi bala, ke bi bilo celemu peklú in vsem ljudem dovoljeno me zè vso grozovitostjo in besnostjo terpinčiti. Terdnó bi zaupala v Gospoda in ž njegovo milostjo gotovo zmagala. Meni zadosti njegova milost“. Srečna duša, ki ni ne naprej ne nazaj, ne na levo ne na desno se ozirala, temuč vedno navzgor gledala; ki je sicer telesno po zemlji hodila, ali njeno serce je bilo v nebesih, „od koder tudi Zveličarja čakamo Gospoda našega Jezusa Kristusa, keteri bo premenil naše siromašno telo, ker ga bo vpodobil svojemu častitljivemu telesu“. Fil. 3, 20. 21.

Tako junaško upanje je tudi zaslužilo in doseglo nenavadne milosti in čudežno pomoč božjo v vseh stiskah. Upanje ne osramoti; za to nam je jasen dokaz celo njeno življenje. Večkrat jo je Bog v velikih stiskah čudovito tolažil. Enkrat je slišala glas

božji, ki je rekel : „Moj otrok, v me zaupaj ; jaz sem tvoj oče, ki za te skerbim. Nič se ne boj, kaker le mene razžaliti. Ostani mi zvesta. Ljubi me vedno in čez vse. Moja milost bo velika“. V velikem preganjanju, ko je bilo vže na tem, da bi jo iz samostana zapodili, se ji je Zveličar prikazal in ji rekel : „Ne boj se ! Branil te bom zoper vse tvoje sovražnike in tvoje upanje te ne bo goljufalo“.

Kaker v dušnih zadevah, tako je ona tudi v časnih vse svoje upanje stavila v Gospoda. To je storila tako popolno, da je Bog večkrat na čudežen način vslušal njene prošnje. Njene besede : „Bog in nebeški prebivavci najraje in najbolj pomagajo tistim, ki so brez vsake človeške pomoči“ so se vedno vresničevale. Goreče je opominjala svoje sestre, naj vso svojo skerb veržejo na očeta v nebesih. „Ne bodite skerbne za jutrišnji dan. Naša dolžnost je Boga ljubiti ; njegova pa za nas skerbeti.“ Ako je pričelo zmanjkovati kakih časnih reči, je precej rekla : „Bog ima tega še zadosti. Zaupam Bogu, on je dober in za vse skerb en oče, ki nigdar ne zapusti svojih otrok ; ako otroško vanj zaupamo, sv. vodilo in obljube spolnujemo, nam nikoli ne bo kruha manjkalo ; on tako ljubeznivo hrani nespametne stvari, koliko bolj bo hrauil nas, ako ga iz serca ljubimo ! Iščite najpoprej božje kraljestvo in gotovo boste dobile potrebnega kruha ; me moramo Bogu služiti, on pa nas vzderžavati“.

Od te pomoči božje v raznih stiskah smo vže nekaj povedali ; povedati hočemo tu še nekoliko zgledov.

V spalnici je bl. Krescencija dala naslikati sv. križev pot, ki je še zdaj ohranjen, pa manjkalo ji je denarja, da bi mogla to delo plačati. Po navadi se je zatekla k molitvi in neki dobrotnik, ki ni nič vedel o tem križevem potu, je prinesel toliko denarja v dar, koliker je bilo potrebno.

Enkrat je bila v veliki zadregi. Potrebovala je 200 goljdinarjev. Odperla je neki star zaboj, keterega je bila pred kratkim popolnoma izpraznila in v njem je našla ravno toliko denarja. Nihče ni mogel razumeti, od kod je ta denar prišel.

Pa kot plačilo za njeno veliko upanje, je še mnogo bolj ceniti dar, maloserčne in obupne duše tolažiti. Neštevilnokrat so se o tem prepričale njene sestre in pozneje mnogo drugih ljudi.

Večkrat je Bog k nji pripeljal velike vse obupane grešnike. En sam pogled, ena sama beseda iz njenih ust jih je potolažila in se zaupanjem napolnila.

Nigdar ni mogla zadosti govoriti, brati in premišljevati neskončno vsmiljenje in zvestobo božjo. Vedno je svarila pred zvi-jačo satanova, ki se najbolj trudi dušo spraviti v maloserčnost, ker ve, da nič ne opravi, dokler človek terdno v Boga zaupa.

Tako se je vspenjala od čednosti do čednosti in zdihovala s psalmistom: „Kedaj bom prišla in se prikazala pred božje obličje?“ „Z veseljem pričakujem smert, ki mi bo odperla vrata v nebeško ženitnino“. Posebno pa je ona na smertni postelji vso svojo dušo zlila v to terdno zaupanje na Boga. Večkrat je ponavljala: „Želim razvezana biti, kaker hitro mogoče, vender ne prej, kaker je Bogu dopadljivo. Zdaj imam nebesa v tem, da terpim in v terpljenju voljo božjo spolnujem“. Kedor tako živi in vmre, tak lahko reče: „V te, o Gospod, sem zaupal, vekomaj ne bom osramočen“.

O kristjan, v vseh viharjih življenja in v smertni stiski ne verzi od sebe tega sidra, ki ti ga je Bog dal; čimbolj te skušnjava napada, da je vse zgubljeno, tem bolj slušaj aposteljna, ki pravi: „Deržimo se nepremekljivo spoznanja svojega upanja, zvest je namreč, kateri je obljubil“. Hebr. 10, 23.

Tomaž Čelanski.

Od Rima proti vshodu in nekoliko proti severu, skoraj v sredi pota mej tem mestom in adrijatskim morjem, v gorah Abrucih, stoji malo mesto Čelano, zdaj s kakimi 5000 prebivavci. Tukaj je bil rojen okoli leta 1200 po Kristusu brat Tomaž, ki se zato imenuje Čelanski, eden prvih tovarišev svetega očeta Frančiška in eden prvih pisateljev našega reda.

Iz njegovega življenja je znano, da je bil mej tistimi brati, ki jih je bil poslal sv. Frančišek, leta 1221, z bratom Cezarijem iz Spire gori na Nemško, da tam pridobe redu samostanov; in da, ko se je čez dve leti Cezarij vernil na Laško, je Tomaža na Nemškem pustil ko svojega namestnika. Vender tudi on ni ostal dolgo tamkaj. Sicer ne vemo prav, kedaj se je vernil; znano je le, da je leta 1230 bil v Asizu, in pa, da je prej to leto po vkazu papeža Gregorija IX., torej skoraj gotovo vže na Laškem, popisal prvič življenje sv. Frančiška.

Ta popis, ko prvi, seveda še ni bil najpopolniji; razne znamenite dogodbe so v njem izpuščene, ker najberž niso bile znane bratu Tomažu. Zato je verhovni redovni predstojnik brat Krescencij na zboru v Genovi, leta 1244, naročil bratom, naj tisti, ki še kaj vedo o svetem vstanovniku, take reči zapišejo in njemu pošljejo. Vsled tega povelja so trije izmed naj zaupniših tovarišev sv. Frančiška, bratje Leon, Angelj in Rufin, napisali, kar so se spominjali, ter bratu Krescenciju poslali svoje poročilo. To se misli, da je morda tisti še dandanašnji pod imenom „*Legenda trium sociorum*“ znani popis življenja svetega Frančiška.

Brat Krescencij je izročil, kar so mu bratje poslali, ali vsaj večino tistih pisem bratu Tomažu, da spiše novo legendo sv. Frančiška, popolnišo od prve. In res je prvi, kratek, del novega spisa Tomaž kmalu doveršil in s predgovorom poslal Krescenciju. Krescencijev naslednik, Janez iz Parme, je potem Tomažu velel nadaljevati in tako je nastal drugi del z novim predgovorom. Tretji del, o čudežih sv. Frančiška, je dostavil Tomaž še pozneje. To je Tomaževa druga (velika) legenda sv. Frančiška.

Mej tem je pa spisal še tako legendo, ki bi se mogla sprejeti v brevir. Ta, kratka legenda sv. Frančiška, je v našem letošnjem urednem listu „*Acta Ordinis Minorum*“ menda prvič natisnjena, in ker je kratka, se nam je zdelo prav, da jo predstavimo v slovenščino ko prvi zgled, kako so stari frančiškani, nekedanji tovariši Frančiškovi, popisovali življenje svojega sv. očeta.

Naposled je brat Tomaž na povelje papeža Aleksandra IV. pisal še eno legendo, namreč o življenju svete Klare. Ta se je nekedaj pripisovala svetemu Bonaventuri; ni davno, pred 6 leti, pa se je za terdno spričalo, da je Tomažovo delo.

Pa tudi pesnik je bil Tomaž. Skoraj popolnoma gotovo je, da je on zložil znano lepo pesem o sodnjem dnevi „*Dies irae*“, ki se po epistoli poje pri černih mašah ko tako imenovana sekvencija. Menj dognano je, ali je zložil on tudi „*sekvencijo*“ „*Sanctitatis nova signa*“, ki stoji v naših redovnih mašnih knjigah za praznik sv. očeta Frančiška.

Ali je tema „*sekvencijama*“ Tomaž sam zložil tudi prvotne napeve, ne vemo. Kaker priča Wadding, je poslednja nekedaj bila sloveča in se je na praznik sv. Frančiška pri slovesni maši pač gotovo tudi pela. Vender je že leta 1282 vesoljni kapitelj

(redovni zbor) v Štrazburgu namestu nje predpisal neko drugo, ki se začenja z besedo „*Laetabundus*“ in jo je zložil neki Tomaž iz Kápove. Ob Vadingovem času, to je v prvi polovici 17. stoletja, je bila sekvencija „*Sanctitatis*“ odpravljena; kedaj se je vnovič vpeljala, ne vemo povedati. Pervotna melodija pa se je bila mej tem zgubila in p. Evzebij v svoji predzadnjič omenjeni francoski knjižici jako obžaluje, da je do zdaj ni mogel najti, da si je v mnogih mestih po raznih deželah zapadne in južne Evrope popraševal po nji.

Toliko pa vidimo iz njegove knjižice, da se drugod v naših frančiškanskih cerkvah in celo pri dominikanih, ki imajo v novejšem času, to je od 18. julija 1851, za praznik sv. Frančiška vse cerkvene molitve tiste kaker mi, kaker imamo nasproti za praznik sv. Dominika mi njihove, da se torej v teh samostanskih cerkvah dandanašnji pri slovesni maši sv. Frančiška spet poje sekvencija „*Sanctitatis*“, seveda po raznih novejših ali stariših napevih. Nam se je pri tem zbudila misel, ali ne bi bilo želeti, da bi se, kjer je mogoče, to tudi pri nas vpeljalo?

Pa seveda ne samo to! Še tolikanj bolj in splošniše bi se naj skerbelo za druge lepe in častitljive sekvencije zlasti „*Victimae paschali*“, „*Veni sancte Spiritus*“, „*Lauda Sion*“. Kako bi to povzdigovalo slovesnost službe božje! In mikavna različnost petja ob različnih praznikih cerkvenega leta, gotovo bi tudi pobožnost budila v vernih srcih!

Tomaža Čelanskega

kratka legenda sv. Frančiška.

Blaženi Frančišek, iz mesta Asizija doma, je bil od otročjih let izrejen prešerno in je ko tergovec skoraj do 25. leta svoje starosti z ničmernim življenjem svoj čas zapravljal. Ker si ni prizadeval z nobene čednosti vajo iz vezi tega sveta se rešiti, zato ga je Gospod z bičem bolezni vdaril in tako se je po spremembi desnice Najvišjega naenkrat spreobrnil v družega moža, ter se s popolnim premiselkom podal kupovat kraljestvo božje zaničujoč kraljestvo tega sveta. Prodal je vse, kar je imel; pridobljen denar je ponudil nekemu vbožnemu duhovniku in, ko se ga je v strahu pred stariši ta bal sprejeti, ga je vpričo njega

brez obotavljanja vergel v cerkveno okno ter ga cenil kaker prah malo. Zato ga je zvezal telesni oče, zaperl, tepel, vklenil; ali on je telesno zdravje zavoljo imena odrešenikovega zaničeval. Pred škofom se je do nazega slekel; Gospoda, je dejal, da ima za očeta in Petru Bernardonu, svojemu telesnemu očetu, se je odpovedal.

Nekega dne, ko je slišal v evangeliju, kaj je rekel Gospod svojim učencem, ko jih je poslal pridigat, se je precej vzdignil, da bo dopolnjeval vse to. Sezul je obutal z nog; oblekel se v eno, malo vredno, oblačilo; jermen je nadomestil s štrikom. Ostale svête sv. evangelija, si je prizadeval, dokler je živel, pobesedi izpolnjevati. Domovino je zapustil. Svetu mertev je živel brez bojazni. Ob času, ko je bil sneg, so ga prijeli razbojniki in nazega vergli v sneg. Krenil je k nekemu samostanu, pa zaničevan se verne prazen, nag otide. Gre v Evgubij; nekega prijatelja poišče, ki ga je pokril z jako vbožno obleko. Potem se odpravi, samega sebe zmirom bolj zaničujoč, h gobavim in njim, ki jih je prej jako preziral, sê vso skerbjo streže, otira jim rane, gnoj izmiva, objema na njih, kar koli se drugim studi.

Nato je Gospod odperl svojo roko, da napolni še druge s tem blagoslovom. Dá mu tovariše in nasledovavce, ki jih srečni oče izобрази v pobožnih šegah; evangelijsko popolnost jih uči dosežati, naslova najvišjega vboštva se poprijemati in hoditi popotu svete preproščine. Besedo pokore predlaga vsem in dasi ravno s preprosto besedo, vendar z velikim srcem oznanjuje besedo božjo. Pred vsakim svojim govorjenjem pa spominja mir, in v pozdravljenju vse z besedo miru prehiteva. Zato so mnogi, ki so mir in zveličanje ob enem sovražili, s pomočjo božjo objeli mir s celim srcem postavši tudi oni otroci miru in prizadevajoči si za večno zveličanje. Mnogi, znameniti in neznameniti, cerkveni in posvetni ljudje, so hodili potem po njegovih stopinjah; zaničujoč posvetni blišč so pod jarem božji vклонili vratove, goreče služili Gospodu in v pravi ponižnosti prosili miloščino zavoljo božje ljubezni. V svetniku božjem je gorel čut odkritoserčne pobožnosti; čujočnice si je prizadeval napredovati k boljšemu; svoj in svojih bratov napredek je želel spoznati. Molil je krepko in dostikrat sê solzami; sveto kesanje ga je navdajalo; čut mesa je polegel; vpeljan v svetišče gleda jasno svoje črede prihodno rast. Zahvali Boga in razodene bratom to in še več, kar je videl. Nato spiše vodilo sebi in svojim bratom, tem, ki jih ima.

án ki jih še bo ; to vodilo je sveti oče papež Inocencij po nagibanju milosti božje poterdil.

Z večim zaupanjem gre torej mej svet na evangelijsko delo ; priliznjenih besed, ki bi vgajale ušesom, ne govori ; najučenejši se njegovim modrim odgovorom čudijo. Po dva in dva po evangeliju združi svoje brate ter jih pošlje po vsem svetu pridigat besedo zveličanja. Manjše jih imenuje, da bi lepšali spoznanje svojega imena zlasti s čednostjo ponižnosti, da bi zmirom ponižni ostali. Brate uči zatirati napake, ogenj mesa zaduševati, unanje počutke delati neobčutljive za vse ničemernosti, ki se oglašajo. Zakaj tudi on sam, kolikerkrat ga napade mesena poželjivost, kaker se godi, toliko krat gre v jamo snega ali ledu ali se z ostrejšim strahovanjem in bičem drami. Tudi ta zgled zatajevanja tudi drugi posnemajo. S previdnim poskušanjem preiskuje bratov dela ; nič ne pušča brez kazni, kar poprave potrebuje, in v veliki meri jih naredi pokorne predstojnikom. Z najvišjo zderžnostjo z vodo ali pepelom neokusne dela pred se postavljene jedi ; vina prerediti kedaj pokusi ; tudi merzle vode za žejo ne izpije zadosti. Gola tla so postelja njegovemu telescu ; bolj sedé ko ležé pospava ; blazina mu je kamen ali les. In da bi ga imeli za malopridnega in zaverženega, počenja mnoge preproščine ; vlačiti se da nazega in zvezanega po ulicah ; požrešnika in pijanca bivšega na skrivnem se razglašá očitno ; v vsem se vmika občudovanju, da ne zabrede v prazne slave ničemernost. Posebno je spoštoval mašnike ; učeníke božje postave je častil z veliko preserčnostjo in svoje brate je učil zvesto duhovnike spoštovati.

Ko je postal vreden daru večé milosti, ga je obilniše premočila rosa svetega Duha. V podobi sonca na vozu s čvetero vprego v sredi ponočne teme obišče brate ; preiskuje njih vesti, skrivnosti serc odpira ; nepričujočih dela spoznava in prihodnja zasluženja prej napoveduje. Do najvišjega verha popolnosti dospévši ta svetnik, golobje preproščine poln, vse stvari spodbuja k ljubezni do stvarnika. Pridiga pticam in poslušajo ga ; puste se, prijemati ; le poslovljene odlete. Lastovke žvergole in mu ne dajo govoriti ljudstvu ; zapove jim molčati in precej vmolknejo. Divje zveri prepojene od družih k njemu beže, od njega skušajo ljubezen in vsmiljenje, pri njemu nahajajo v stiski tolažbo. S koliko ljubeznijo do zveličanja ljudi je bil vnet mož božji, ki je imel tako vsmiljenje sè živalimi ! Zakaj, pogostoma je reševal jančke in ovce zaklanja, zavoljo njih preproste natore. Červíčke

je pobiral s poti, da jih ne bi pohodili mimo gredoči. S čudnim, neizrekljivim veseljem je bil napolnjen zaradi ljubezni do stvarnika, ko se je ozerl na sonce in luno in zvezde. V resnici je zemljo in nebo, ogenj in zrak z odkritosrčno čistostjo spodbujal k ljubezni božji.

Ime Gospodovo je teklo slajše ko med v njegovih ustih, ko ga je izrekoval, presegajoč človeški razum. Zato se mu je gnjusil svet. Zaradi marterništva se je želel ločiti in biti s Kristusom. Napotil se je proti Marokiju, da bi kralju Miramolinu in Saracenom pridigal Kristusa. Ali po volji božji nazaj poklican na Laško gre v Sirijo, v trinajstem letu po svojem spreobrnjenju. Hiti k suljtanu; tepo ga in zasramujejo. Pridiga Kristusa; pa neverniki ga pošljejo nazaj h kristijanom.

Vsi ga častijo; vsak dan raste zaupanje in pobožnost ljudstva do njega. Vse dere vkup, da bi ga videli. Včasih mu obrezujejo obleko iz pobožne ljubezni. Mnogi se spreobračajo h Gospodu. Vsak dan se množi neizmerno število bratov. Prihajajo mu naproti in z vejami z dreves ga slovesno sprejemljejo mej zvonjenjem. Osramočuje se krivoverska spridenost in katoliška vera se povzdiguje.

Iz čistosti serca si dela gotovost v očitnem govorjenju; z ravno tisto terdnostjo duha jih nagovarja mnogo in malo. Prinašajo mu kruh, da ga blagoslovi, in ta mnogo časa hranjen ozdravlja bolnike, ko ga pokusijo. V svetlobi čudežev bliščeč spremeni vodo v vino. Nekemu hromemu v Tuskaneli verne hojo. Pri Narniju ozdravi mertvoudnega. Ravno tam slepi ženski pregnavši staro temo nazaj da luč. V Evgubiju ozdravi sključeno žensko. Nekega brata vdarjenega od hudega duha ozdravi. Neke ženske, drugači terpeče od hudobe, pokliče nazaj k pameti in zdravju. Na njegovo povelje odhajajo bolezni. Potrebni pomnožuje živež; ladjelomne vodi v pristanišče.

Z največo pobožnostjo si prizadeva vsega se spominjati, kar je Kristus storil v mesu, in tako je postal pazljiv na vse, da mu tega nič ni ušlo iz spomina. Sveto Kristusovo terpljenje je premišljeval v zdihovanju in solzah noč in dan, prizadevajoč si ponižno ponižnemu Juzusu podobnega se narediti in k pobožnosti do našega odrešenika s pobožnimi besedami in koristnimi zgledi vnavajati. Pravi zmagovavec sveta je po svetem hrepenenju in goreči ljubezni se vzdigoval h Gospodu v jasnem gledanju, in zato je tudi po pravem vsmiljenju in sočutju vklanjal se do bližnjega.

Dve leti preden je sveti mož odpotoval h Gospodu in dušo vernil nebesam, je molil na visoki gori in ljubezen in hrepenenje po Bogu ga je bilo čeznavadno razgrela. Tedaj je videl, kako je z nebes proti njemu prihajal serafin s šestimi perotmi, z rokami razpetimi in nogami prebodenimi v podobi križa, z erdečorano na desni strani; in na služabniku božjem Frančišku so se prikazala dragocena znamenja Kristusova, da je bil videti sam križan in zaznamenjan na rokah in nogah in na strani; in serafin je povedal svetniku znamenite besede, ki jih on ni hotel nikomer razodeti. Koliker pa je mogel, je verni mož božji ta sveta znamenja skušal skrivati pred ljudskimi očmi, da ne bi škode terpel na milosti, ki mu je bila dana.

Čez dve leti, ko mu je bolezen silniše zdelavala telo, je bližajoč se poslednjemu dnevi že oslepelih oči po množici solz, kaker oči Jakob, z rokami na križ položenimi sinove in brate pričuje in prihodne v imenu Kristusovem blagoslovil. In ko je prišla ura ločitve, prosi brate, naj ob njegovi smerti hvalo zapoje Gospodu, in sam je rekel vesel, kar je mogel: „Sè svojim glasom sem h Gospodu klical, sè svojim glasom sem pri Gospodu prosil“ — in tako je doveršil psaljem. Bratje so brali evangelij in on se je dal golega položiti na cilicij in poslovivši se od sinov se je ta presveta duša ločila od mesa in je bila sprejeta v brezno večne svitlobe; njegovo sveto telo je zaspalo v Gospodu. Neki brat je videl njegovo dušo kaker svitlo zvezdo na belem oblaku se vzdigujoč v nebesa. V trumah so se veseli stekli od vseh strani asiškega mesta ljudje in vsi iz okolice. Sinovi so se solzili od hrepenenja po tako ljubeznjivem očetu in največe veselje jih je napolnjevalo, ko so poljubljali nanjem znamenja najvišjega kralja. Sveto truplo se je preneslo v mesto s petjem in hvalo. Neslo se je poljubit sveti devici Klari in njenim sestrám pri svetem Damijanu. Nazaj prineseno v mesto se je v cerkvi sv. Jurija, kjer se je ko otrok učil čerke, v kameniti kersti spoštljivo shranilo, dokler so čudovito cerkev časti in imenu njegovemu sezidali, kamer so potem prenesli bratje na vesoljnem zboru njegovo sveto truplo.

Na dan, ko so ga pokopavali, so se vsipali čudeži ko bliski. Neko dekletce, skrivljeno in sključeno, je vzdignil k zdravi postavi, in povsod je na pomoč klican Gospod skozi njega svoje darove delil, zlasti je tistim, ki so k njegovi cerkvi prihajali, milostivo vračal zdravje. Mnogim sključenim je nazaj dal pravo

postavo; iz mej njih so neketeri imeli stegna zasukana do sedal, neketeri so ležali kaker v klopko zviti s koleni na persi stisnjnimi in polomljenimi stegni. Neketere so ležeče na postelji drugi vozili; neketeri so bili sè sključenimi rokami in suhimi ostalimi udi brez vse tolažbe.

Mnogim slepim je vernil vid; mej njimi ga je enemu dal, ki ga ni imel nigdar. Nekemu drugemu so oči na tenkih žilicah visele vun na lica in mu jih je potegnil na svoje mesto. Gluhim je dajal, da so slišali, in mutastim, da so govorili. Iz mej teh je nekomu podelil jezik, ki je bil, če ga je prej imel, tako kratek, da se je težko mogel ali celo ni mogel nigdar videti. Gobava je dva očistil, od katerih je bil eden tudi mertvouden, pa je bil ozdravljen od oboje bolezni. Iz več obsedenih je izgnal duhove. Vodenične in mertvoudne in na raznih boleznih terpeče, katerih število ni znano, je po moči Kristusovi ozdravil.

V resnici je v mestu Kápuvi nekoga od mertvih obudil, ki je bil igraje se z otroci v reko padel, keterega truplo je blato reke dolgo kaker grob obdajalo. V mestu Svesi je nekega mladeniča vbila hiša, ki se je na enkrat poderla, ki je pa na klicanje svetega očeta Frančiška ne le oživel, temuč tudi nepoškodovanega se pokazal. V Siciliji je od podobne smerti nekega družega mladeniča slavno v življenje nazaj pripeljal. Na Nemškem je nekega družega merliča obudil.

Sedem družih, ki so se že koncu bližali, je potegnil iz žrela smerti. Neketere, ki jim je bil drob zlezel v spodnje dele, je tako čulovito v trenutku ozdravil tiste nevkretne teže, da so brezumni mislili, da se jim to berž sanja v zasmeh, kaker da bi tako naenkrat skusili pomočke svojega ozdravljenja. Neko žensko, ki je tri in dvajset let na kervotoku terpela, je vsmiljeno rešil. Drugo, ki se je péhala na ravno tisti bolezni skozi sedem let, je ozdravil. Neki klerik, ki je bil nekaj strupenega popil, je na njegovo klicanje strup vergel iz sebe. Mnogih jetnikov vsmiljen rešitelj je odpiral ječe, odklepal oklepe, proste puščal odhajati. Tako je delal po vseh krajih sveta mnoge čudeže in oproščeval mnoge raznih nesreč po moči tistega, ki ga je zmirom rad imel, ki ga je ljubil sè vso dušo, ki ga je vedno v sercu nosil.

Leta 1226 po Gospodovem včlovečenju, 4. dan oktobra mesca, je sv. Frančišek izpolnivši dvajseto leto, kar se je najpopolniše deržal Kristusa, rešen vezi vmerljivega življenja v soboto zvečer preselil se h Gospodu in v nedeljo je bil pokopan. In ko se je svetil

v luči novih čudežev, ga je najvišji cerkveni poglavar, papež Gregor IX., sè vso cerkvijo v zapisnik svetnikov zapisal in praznik njegov na dan njegove smerti vkazal slovesno obhajati. In mnoge dobrote je nakopičil nanjem; njegovemu imenu je vkazal zidati cerkev, poravnal je stroške, poglavitni kamen je v tla položil, vse nižje podložnosti je cerkev oprostil; poslal je zlato svetinjo z dragimi kameni okrašeno, v katero je vdelan les Gospodovega križa. Tudi lepotiche in posode za oltarno službo in drugo dragoceno prazniško opravo je poslal.

Poslal je tudi kraj z mnogimi odpustki in oproščenji, po katerih vera in pobožnost ljudstva dan na dan raste v hvalo in čast vsegamogočnega Boga, Očeta in Sinu in Svetega Duha, ki je blagoslovljen na veke vekov. Amen.

Tretji red sv. Frančiška — delaven in rodoviten red.

V perven redu, je hotel sv. oče Frančišek, naj bi živeli njegovi bratje popolnoma po zgledu prvih učencev in apostelnov Kristusovih, zapustili vse ter hodili za njim, hodili sploh, kamer bi jih poslal, oznanjevat ljudstvu besedo božjo. Drugemu redu naj bi bile zgled svete žene, ki so hodile za Jezusom, mu stregle in verno poslušale njegove nauke. Tretjega reda bratje in sestre pa naj bi živeli v svojih hišah in družinah po zgledu prvih kristijanov ob času Kristusovem in njegovih apostelnov. Namen tretjega reda je torej posvečevanje vsagdanjega življenja mej svetom v družinah, v raznih stanovih, okoliščinah in razmerah.

Iz tega bi vtegnil kedo sklepati, da je tretji red prav za prav nepotreben, ker nima nobenega posebnega namena; saj je vsaki kristijan že ko tak dolžan po svojem stanu prav in pobožno živeti. In v resnici žive tako mnogi, ki niso v tretjem redu, neketeri tudi celo bolje in pobožniše ko marisketeri, ki je.

Na to moramo tako odgovoriti. Zmernost v jedi in pijači je tudi dolžnost vsakega kristijana ali prav za prav vsacega človeka; mnogi tudi, ki niso v družbah zmernosti, vender zmerno in celo zmerniše žive kaker neketeri, ki so. Ali so zato družbe zmernosti brez koristi? Lehko bi bilo povedati še več takih primerov, ali h čemu? Saj je vsakomu očitno, da dvojna vez terdnije derži ko ena, in kar si človek sam naloži, to tudi vdaniše dopolnjuje ko kaj tacega, kar mu drugi nakladajo.

Pomislimo tudi na zgled, ki ima veliko moč na obe strani, kaker je namreč ali dober ali slab. Koliko hudega se zgodi na svetu po slabem zgledu in zapeljivosti! Pa koliko dobrega se more zgoditi nasproti po dobrem zgledu, bratovskem svarjenju, svetem tekmoivanju!

In kaj? duhovno oskerbovanje, ki ga ima tretji red od prvega reda sv. očeta Frančiška, ali ni to lep pomoček k napredku v pobožnem kerščanskem življenju? In pomoč molitve, ki si je smejo svesti biti tretjeredniki tudi od sester drugega reda, ali ni ta morebiti nič vredna? In posebne dobrote odpustkov, ki jih sveta cerkev tretjemu redu tako obilo ponuja, ali so morebiti brez pomena, brez koristi za napredek v duhovnem življenju?

Dasiravno je torej glavni in prvotni namen tretjega reda le sploh pobožno kerščansko življenje, kakeršno bi imelo biti življenje vseh dobrih katoliških kristijanov, vender zato tretji red ni menj potreben, menj koristen. Prav nasprotno! Koristen bi bil brez izjeme vsem katoliškim kristijanom, ki mej svetom žive. Saj ga je vsem namenil sv. Frančišek, vsem ga priporočajo sv. oče papež Leon XIII. Mnogim bi bil pa ne le koristen, temuč naravnost potreben. Saj si pač po pravici ne moremo misliti, da bi bila previdnost božja v katoliški cerkvi vpeljala in tako močno razširila red, ki v resnici nikomer ne bi bil potreben.

In ne le posameznim bi vtegnil potreben biti, temuč tudi katoliški cerkvi sploh, kar smemo po vsi pravici sklepati iz tako mnovega in tako gorečega priporočanja sv. očeta Leona XIII. Po njih misli ima ravno tretji red preroditi tako rekoč človeško družbo.

Komu ni zadosti znano, kako se je verska zanemarjenost razširila tudi po katoliških deželah in kako so tako imenovani liberalizem in drugi taki krivi nauki silno škodo storili cerkvi in cerkvenemu življenju? Bratje in sestre tretjega reda imajo torej veliko in važno nalogo z dobrim zgledom in kaker sicer morejo, skerbeti, da oživi cerkveno življenje in se vse ohrani ali pripravi, kar je v ta namen potrebno.

Pervo, kar je potrebno za kerščansko cerkveno življenje, je pa v vseh časih in krajih — duhovščina, dobra svetovna in tudi redovna duhovščina. Ene in druge dandanašnji po neketerih deželah zelo pomanjkuje, tako, da so škofje in redovni predstojniki semtertja prisiljeni sprejeti, kar se prej ali potlej pokaže ali nevredno ali nesposobno. Najlepša in najvažniša naloga svetovnih

tretjerednikov, ki žive v zakonskem stanu, bi bila torej, da vzgoje potrebno število dobrih mladeničev sposobnih za duhovniški in redovni stan, in seveda tudi enako sposobnih deklet za ženske samostane. Kaker smo rekli vže pri drugi priliki, bi imeli tretjeredniki misliti pred vsem na prvi red sv. očeta Frančiška, da bi mu ne zmanjkovalo zmožnega, za pravi napredek v vsakem oziru vnetega naraščaja. S tem pa seveda ne izpehujemo drugih redov, najmenj pa svetovno duhovščino, ki je sama dandanašnji većinoma v tretjem redu.

Ali kaj pa, ke bi se sin starišev tretjerednikov po mnogem šolanju in velikih skerbeh in stroških naposled vender ne čutil poklicanega v redovni ali sploh duhovni stan? — Mi moramo odgovoriti, da naj ga stariši nikaker ne silijo; naj mu, kar morejo, pomagajo še nadalje, da pride tja, kamer se čuti poklicanega od Boga. Tudi v posvetnih višjih stanovih potrebujemo dobrih katoliških mož; saj je ravno to največa nesreča našega cesarstva, da nima zadosti v resnici katoliške gospode in imajo zato odpadniki in brezverci toliko moč, da strahujejo tudi najvišje oblasti in neznansko sramoto in škodo in nesrečo nakopavajo naši nekedaj tako mogočni domovini.

Duhovščino odganjajo od tako imenovane politike — in duhovščina bi tudi sama to reč rada prepustila posvetni gospodi. Ali jo pa sme z dobro vestjo prepuščati brezverski, liberaljni gospodi? Ne! Dokler more duhovščina z mazincem migati, ona ne sme mirno gledati, kako si prisvajajo oblast nad katoliškim ljudstvom in katoliško cerkvijo najhujši sovražniki katoliškega imena.

Ali naj ima tretji red torej tudi s politiko opraviti? Pomislimo malo! Kaj pa je tretji red? Tretji red je verno katoliško ljudstvo! Kedo pravi, da to ljudstvo nima pravice do politike? Kje je zapisano, da mora to ljudstvo hlapčevati liberaljcem in judom in judežem?

Tretji red seveda ni politično društvo; zato se neposredno ne peča s politiko. Pa framašonski, to je Antikristov, red, pravijo, da tudi ni politično društvo in da se ne peča s politiko; vender vidimo, da imajo framašoni po mnogih državah — imenujmo le Francosko — vso oblast v rokah. Kako jo obračajo, o tem nam poročajo časopisi dan na dan. Če se katoličani ne predramijo, ne združijo in se vso močjo ne vpro in ne potegnejo za svoje pravice, ne vemo, kaj bo. V resnici velja zdaj: ali framašonstvo, ali fran-

čiškanstvo, to je, tretji red, to je, katoliško kerščanstvo, ne le v cerkvi, ne le doma za pečkom, temuč tudi v očitnem, v družbinskem, v političnem življenju!

„Kedor me bo spoznal pred ljudmi, spoznal bom tudi jaz njega pred svojim očetom, ki je v nebesih. Kedor me bo pa zatajil pred ljudmi, njega bom tudi jaz zatajil pred svojim očetom v nebesih. Ne mislite, da sem prišel, da veržem mir na zemljo; nisem prišel, da veržem mir, ampak meč“. (Mat. 10, 32 — 40).

Te besede Kristusove imajo, kaker nekedaj, tako tudi zdaj še vso svojo moč in vrednost. Če hoče katoliško ljudstvo rešiti svojo vero, svojo cerkev in svojo čast, v boj mora! Za vero naših očetov, za slobodo kerščanskega katoliškega življenja v boj! Ne bojmo se!

Ne! ne bojmo se! Še nas je, lahko rečemo, kaker listja, in trave!

Vender pa pomislimo, da v vojski brez vodnikov, brez umnih poveljnikov tudi velika množica ali malo ali nič ne opravi. Katoliško ljudstvo potrebuje katoliškega „razumništva“, terdne, prepričane, zanesljive katoliške gospode. In s tem smo prišli nazaj k misli, ki smo jo že prej izrekli. Če ima tretji red, kaker od njega pričakujejo sv. oče Leon XIII., v resnici dognati prerokenje človeške družbe na kerščanski katoliški podlagi, potem mu mora biti mej drugimi ena prvih in poglavitnih skerbi skerb za dobro vzgojo mladeničev v latinskih šolah in nadalje zlasti za tiste mlade gospode, ki na nevarnem morju gimnazijskega učenja niso zgubili vere in poštenja ter se na višjih šolah, tako imenovanih vseučiliščih ali univerzah, pripravljajo za svoj izvoljeni stan.

Nekoliko takih dobrih mladih ljudi imamo, hvala Bogu, že nekaj let na Dunaju in v Gradcu tudi Slovenci. Na Dunaju se zbirajo v društvu, ki se imenuje „Danica“ in vže sedmo leto izdajajo tudi svoj časopis, seveda njim samim in drugim više izobraženim bravcem namenjen, z imenom „Zora“ (izhaja zdaj 5 krat na leto in stane 2 K.). Ta časopis in zlasti društvo samo je vredno krepke podpore od strani katoliškega slovenskega ljudstva, torej slovenskega tretjega reda, in tretjeredniki, ki imajo sinove v latinskih šolah, bi morali skerbeti, ako pojdejo ti kedaj na Dunaj študirat, da se pridružijo temu društvu. Tu najdejo edino slovensko zavetje proti nevarnostim, ki jih ima učenje na tistih šolah za vero in pošteno kerščansko življenje.

Seveda so bile negdaj te šole cerkvene in dobro katoliške,

njih vstavovno premoženje je prav za prav še zdaj cerkveni denar; ali pred več ko sto leti je tedanja državna vlada pod se spravila vse, in tako je prišlo, da imajo zdaj judovski in brezverski profesorji oblast za drag denar sinove katoliškega ljudstva pohujševati in zoper katoliško vero in cerkev ščuvati, kaker le hočejo. Če si želi katoliško ljudstvo v Avstriji katoliške visoke šole, naj si jih zida in vzderžuje samo; država tega ne stori, ker noče biti kerščanska ali celo katoliška.

V resnici se je začelo nabirati vže pred več leti za katoliško vseučilišče, ki se ima vstanoviti v Saljcburgu, pa darovi so menda premajhni in prepočasni, da bi bilo kaj kmalu upati vresničenja lepe misli; milijonarji, ki bi lahko vse sami plačali, se ne oglašijo; katoliško ljudstvo, ki bi vse tudi kaj zmoglo, pa dozdej premalo pozna to svojo potrebo. Kaj torej? Ali naj tudi tukaj pomaga tretji red? Kedo se ne bo namuznil, ako pravimo, tudi tukaj? In vender pravimo, tudi tukaj! Pa, za Boga svetega, kako neki? Naši tretjeredniki so pač dobre dušice, pa imajo z redkimi izjemami le medle mošnjice, če jih sploh imajo. Gotovo! naši slovenski tretjeredniki ne bodo zidali vseučilišča v Saljcburgu. Ali tretji red cele Avstrije, ako bi bil, kaker hočejo sv. oče Leon XIII., ta pa bi, mislimo, to že zmogel. Da pa tak postane, kakeršnega hočejo sv. oče, to bi pa morala biti najprej skerb našega prvega reda in naše svetovne duhovščine po vseh raznih deželah avstrijskih. Vedno in vedno bi morali povdarjati in zaterjevati: Sveti oče so dali tretjemu redu nalogo preroditi človeško družbo na kerščanski katoliški podlagi. Da se to prerojenje doseže, mora biti želja in skerb vsakega katoliškega kristijana bodisi keterega si bodi stanu. Kedor pa ima to željo in to skerb in ve, da je sredstvo, katero je cerkev odločila v dosego tega namena, tretji red sv. Frančiška, ali si ne bo štel v dolžnost, da se pridruži temu redu? In če velja to sploh za vso katoliško cerkev, velja tudi za nas posebe. Ako se torej doseže po naših slovenskih krajih, da se vsi verni katoličani zedinijo v tretjem redu, potem bo slovenski tretji red že tudi kaj zmogel. Seveda slovenskega katoliškega vseučilišča v Ljubljani sicer pač ne bo tako lahko vstanoviti; ali najpotrebniše slovenske stolice na nemškem katoliškem vseučilišču bi slovensko ljudstvo združeno v tretjem redu ščasoma z božjo pomočjo menda pač venderle zmoglo; ali ne?

S tem smo na kratko načertali delavnost tretjega reda, kaker si jo moramo misliti, ako hočemo upati, da bo ta red na-

logo, ki so mu jo sveti oče naložili, res kedaj dognal in rešil. Tretji red, po misli svetega očeta prav vravnan, bi to mogel; pa tudi še kaj družega bi mogel, tega smo popolnoma prepričani.

In v tem prepričanju nas poterjuje tudi zgodovina, ki nam kaže, kolika je bila moč in rodovitnost tega reda v raznih stoletjih.

Veliko moč tretjega reda je čutil vže 20 let potem, ko je bil vstanovljen, papežu sovražni rimsko-nemški cesar Friderik II. in njegov kancelarij Peter de la Vinja, kaker smo vže videli. Zlasti pa se je ta moč pokazala v mnogostranski delavnosti tretjega reda v regularnih skupščinah, ki jih je v raznih stoletjih brez števila pognalo iz njega in so se razširile do današnjega dne po vsem svetu na daleč in široko. Naj stoji tu vsaj poveršen pregled v dokaz ob enem tudi neznanske rodovitnosti tretjega reda.

Že v 13. stoletju so se začeli tretjeredniki in tretjerednice zbirati h skupnemu življenju; tako so nastali tretjeredni samostani, moški in ženski. Ti samostani so bili prvotno vsak sam zase; od 15. stoletja nadalje pa so se začeli družiti v skupščine, katerih poglavitne so bile, — da govorimo najprj o moških — na Laškem lombardska in siciljska, dalje daljmatinsko isterska, zepernska v Flandriji, na Nemškem magdeburška ali saksonska, renska in štrazburška. Poslednja je imela leta 1424 več ko sto samostanov. Dalje skupščine na Angleškem in Irskem, Španskem in Portugaljskem. Posebno znamenita je bila pa francoska skupščina, ki se je ščasoma razdelila v dve okrajini, pozneje celo v štiri, in je štela leta 1715 na Francoskem 59 samostanov s čez 500 redovniki. Imela je pa tudi samostan v Rimu, skupen vsem štirim okrajinam; vsaka je imela pravico tja poslati po pet redovnikov. Ta francoska skupščina se je imenovala navadno pikpiška, po svojem prvotnem in glavnem samostanu v predmestju pariškem Pikpij (Picpus)^o) in je imela svojega poglavarja (vikarja) skorej kaker samostojen red. Redovniki so hodili bosí v lesenih ali doma usenjatih sandalijah, nosili so dolge brade ter se

^o) Nekaj popolnoma družega je sedanja pikpiška družba, tako imenovana po pariški ulici „Picpus“, kjer ima svojo glavno hišo. Ta družba se imenuje sicer prav za prav „skupščina svetih serc Jezusa in Marije in vednega češčenja presvetega Rešnjega Telesa“. Vstanovil jo je nekako pred sto leti goreči služabnik božji Peter Jožef Kudrén (Coudrin). Glavni namen te družbe so misijoni zunaj Evrope, zlasti po oceanijskih otokih.

oblačili v erjavo sukno s črnim pasom iz žime; platno jim je bilo prepovedano.

Na Nemškem se od vseh mnogih samostanov regularnega tretjega reda nobeden ni rešil iz viharjev Lutrove tako imenovane reformacije; na Francoskem jih je vničila znana velika revolucija; na Španskem so se ščasoma zedinili sè samostani prvega reda. Ohranil se je regularni moški tretji red le še na Laškem in v Daljmaciji in Istri. Dandanašnji ima štiri okrajine sè skupaj 25 samostani. Okrajine so: rimska, sicilijanska, umbropizanska in daljmatinska. Vesoljni predstojnik tega reda prebiva v Rimu v samostanu pri sv. Kozmu in Damijanu. Iz mej imenovanih štirih okrajin je za nas posebno znamenita daljmatinska z glavnim samostanom v Zadru. Leta stara častitljiva tretjeredna okrajina je ohranila namreč do današnjega dne vso službo božjo, sv. mašo, brevir, molitve pred jedjo in po jedi itd. v starem slovenskem jeziku sv. Cirilja in Metoda. Eden izmej sinov te okrajine ima tudi glavno zaslugo za novo izdanje staroslovenske glagóliške mašne knjige, ki se je pred nekaj leti natisnila v Rimu.

Prav tako obilo kaker moških, ako ne še več, je bilo nekedaj tudi ženskih samostanov tretjega reda po vseh katoliških deželah. Sveta Elizabeta, ki je ko tretjerednica sama stregla bolnikom po bolnišnicah v Ajzenahu in Marburgu, je imela po svoji smerti mnoge posnemavke, ki so živele po njenem zgledu sicer vsaka na svojem domu, pa so se shajale k skupni molitvi in skupnim delam vsmiljenja.

Neketere take družbe so se pozneje naselile skupaj pod eno streho in tako so nastale regularne tretjerednice.

Vže leta 1288 se je ustanovil v Rimu samostan reguliranih „spokornih sester“, kaker se bere, in leta 1300 drugi „sv. križa“.

Leta 1394 je zveličana Angela iz Korbare po smerti svojega soproga vstopila v 3. red in naslednje leto je v Folinju ustanovila samostan ter se zavezala se svojimi tovarišicami izpolnjevati vodilo 3. reda in do smerti živeti v klavzuri. Papež Martin V. je leta 1421 dovolil le-tim nunam še drugod postavljati samostane in tako se je razširil iz Folinja regularni ženski tretji red, imenovan elizabetinski, najprej po italijanskih mestih, in papež Martin V. je združil vse njih samostane v skupščino, ki je smela voliti vesoljno predstojnico, dasiravno so bile sicer elizabetinke pod generalnim ministrom prvega reda (observantov). Vender je že papež Pij II. odpravil čast in službo vesoljne predstojnice l. 1459.

Pozneje so bile elizabetinke pod frančiškansko skupščino tako imenovanih amadeistov. Ko so se pa ti združili z observanti, so prišli neketeri elizabetinski samostani pod njih oblast, neketeri pa pod domače škofo.

V samostanih observantom podložnih se je potem mariskaj vravnalo po načinu drugega reda (klarisinj). Ob času svojega najlepšega razvitka v začetku 17. stoletja so imele elizabetinke 135 samostanov in skupaj okoli 4300 sester.

Katoliški cerkvi sovražne vlade so ob koncu 18. in začetku 19. stoletja po mnogih deželah ali vse ali večino samostanov zaterle, mej drugimi tudi elizabetinskih veliko število. Pozneje jih je sicer precej spet oživel, vendar le nekoliko pod tem imenom. Drugi so znani pod raznimi imeni: regulirane frančiškanke tretjega reda, špitalske sestre itd.

Največ samostanov imajo elizabetinke zdaj v našem cesarstvu, namreč 11. Najstariši mej njimi je v Gradcu, ustanovljen leta 1649.

Več starih ženskih samostanov tretjega reda se je ohranilo v Švici, namreč 16 s kakimi 500 redovnicami; vendar se te ne imenujejo elizabetinke in nimajo opraviti z bolnišnicami. Njih namen je premišljevavno življenje; zraven se trudijo tudi se šolami in poljskim delom.

Tudi na Nemškem so se ohranili neketeri taki samostani iz starih časov, tako v mestih Ingolstadt, Augsburg, Dilingen; poslednja dva sta ustanovila v preteklem stoletju tudi mnogo podružnic ter se tako razširila v posebne okrajine.

Različne od tega iz starih časov ohranjenega regularnega tretjega reda, moškega kaker ženskega, so razne nove skupščine regularnih tretjerednikov in tretjerednic, ki večinoma nimajo slovesnih obljub in so pod neposredno oblastjo in nadzorstvom škofov vsakega v svoji škofiji. Njih namen je ali postrežba bolnikov in vbozih ali poduk in odgoja mladine. Tacih skupščin je jako mnogo po svetu. Večinoma so ženske. Moških ste nam znani le dve; ena ima šole za vbožne dečke, druga je namenjena postrežbi vbozih in bolnikov.

Pervo je ustanovil neki učitelj v Ahnu, Filip Höver, leta 1857 in se imenuje „tovarištvo vbozih bratov sv. Frančiška“ ter ima zdaj svojo glavno hišo v Holandiji v mertu Bleyerheide, pa je razširjena tudi po Nemškem (celo v Berlinu so) in po severni Ameriki. Drugo je ustanovil neki župnik Gomm leta 1862 pri

„Wald-Breitbach“ v renski okrajini; oskerbuje zlasti vboge slaboumne in blazne.

Ženskih novejših regularnih skupščin 3. reda nam ni mogoče vseh posebej omenjati; celo izvedeti ni lahko za vse, ki so več ali menj razširjene po raznih deželah. Samo na Nemškem je več ko 20 tacih skupščin, neketere z mnogimi hišami ali samostani in razširjene tudi zunaj Nemčije, zlasti v Ameriki. Nadalje ste v Luksemburgu dve taki skupščini. V Niderlandah jih je šest; neketere od njih imajo hiše tudi v Nemčiji; druge so razširjene v niderlandskih naselbinah v Aziji in Ameriki.

Na Francoskem imajo samo šolske sestre tretjega reda osem raznih skupščin. Najmlajša in najznamenitiša mej njimi je skupščina „frančiškanek misijonarek Marijinih“; o njih je bilo že govorjenje v „Cvetju“ X. 341; o njihovih marternicah na Kitajskem v lanskem tečaju str. 277. Ta jako živahna skupščina je pod verhovno oblastjo našega generaljnega ministra in je razširjena po Evropi, Aziji, Afriki in Ameriki. V „Vanves“ blizu Pariza imajo tudi svojo tiskarno, kjer izdajajo svoj misijonski časopis in tiskajo mej drugim tudi francoski mesečnik „Glas sv. Antona“, ki smo ga vže večkrat omenili.

V Avstriji je ena najznamenitših hiš šolskih sester tretjega reda v „Hallein“ na Saljeburškem; od tam so se razširile po Saljeburškem in Dolenjem Avstrijskem. Skupščina se je razdelila v tri okrajine z glavnimi sedeži Hallein, Dunaj, Judenau; zdaj bi vtegnila imeti skupaj okoli 400 sester učiteljic.

V linški škofiji imajo frančiškanke tretjerednice glavni sedež v „Vöcklabruck“ in uče na še 12 drugih krajih te škofije. Na Tiroljskem imajo samostan v Kronburgu v Gorenji Inski dolini.

Na Štajerskem so šolske sestre 3. reda v sekovski škofiji od leta 1843. Njih glavni sedež je „Algersdorf“ blizu Gradca. Od tod so prišle leta 1864 v Maribor, kjer se je v kratkem ustanovila nova, slovenska, skupščina šolskih sester; od tam so prišle v Celje, v Repnjo, v Ljubljano (marijanišče), Tomaj itd.

Pa tudi bolniški postrežbi namenjenih regularnih tretjerednic je v Avstriji obilo. Poglavitne njih skupščine so: opavska (Opava, Troppau) v Šleziji, trebovska na Moravskem (Trebova, Mährisch Trübau), dunajska, praška, tridentinska itd.

V dokaz velikanske moči, ki jo ima v sebi tretji red sv. Frančiška, mislimo, da to več ko zadostuje. Prepričani smemo biti torej, da je tudi ko svetovni red primerno sredstvo v

dosego velikega namena, ki so mu ga postavili sveti oče Leon XIII., prerojenja človeške družbe na kerščanski katoliški podlagi.

Ali da bo ta namen s pomočjo božjo v resnici dosegel, ga bo moral pred vsem vedno imeti pred očmi, nigdar ne pozabiti nanj; potem pa napeti tudi vse moči in ne bati se žrtev, ki so potrebne, da ga doseže. Da se to prepričanje vterdi in razširi, pa smo po naročilu papeževem dolžni skrbeti mi, prvi red, s pisanjem in pridiganjem, tako o navadnih prilikah, kaker tudi na posebej v ta namen sklicanih shodih.

Svetega Frančiška Saleškega nauki o popolnosti.

Tolažba in nauk.

Svetnik ima pred očmi vbogo vdovo, kateri je bil mož vmorjen. On jo tako-le tolaži:

Vprašaš me, kako se moraš zadržati proti tistemu, ki ti je vmoril moža? Odgovorim ti tako-le: Ako se ti ponudi priložnost, ni pa ravno treba, da jo poiščeš ali dan za to odločiš, tedaj mu skaži svoje sočutje, pokaži mu, da imaš ljubeznivo serce.

Gotovo ti bo vskipela kri, ko ga zagledaš; ali kaj zato! Naš Zveličar se je tudi stresel pri Lazarjevem grobu in pri premišljevanju svojega terpljenja. Ali kaj pravi sv. pismo? Da je pri eni in drugi teh priložnosti vzdignil oči proti nebu. Gospod nam daje s takim vznemirjenjem spoznati, da smo iz mesa in kervi.

Bodi mirna, ozri se proti nebu, Bog te je v tvoji žalosti podperl s svojo dobrotljivo roko; tedaj stanovitno naprej!

„Moj Bog, — rekel je sv. Gregor nekemu potertemu škofu, — kako je pač mogoče, da še vznemirjujejo dogodki na svetu naša serca, ketera so že v nebesih?“ To je izverstno rečeno. Še enkrat pravim; ne zahtevam, da si navlašč prizadevaj sestati se s tistim revežem; vender se pokaži voljno, ako bi kedo hotel preskerbeti, da se snideta.

Tako naj svet spozna, da iz ljubezni do Jezusa, našega Zveličarja, ki je za nas preterpel smert, znamo tudi mi junaško prenesti smert onih, ki so nam naj bolj mari.

Že sam pogled na križanega Jezusa nam more v trenutku

osladiti vse bolečine, ki niso drugo kaker rožice v primeru z njegovim ternjem. In ker moramo vsi odpotovati v večnost, kaj nam more škoditi vse to, kar s časom mine?

Prizadevaj si čim bolj zediniti se s svojim Zveličarjem; potopi svoje serce v globočino njegove ljubezni.

Recimo sè vsem srcem: Naj vmerjem jaz, a naj živi Jezus! Naša smert bo srečna v združenju z njegovim življenjem. Sv. Pavel piše: „Jaz živim, ali (kaker da mu je žal, da je tako rekel) ne jaz, ampak Kristus živi v meni“. (Gal. 2, 20.)

Bodi deležna tistega blagoslova, ki ga je pripravila božja dobrotljivost tistim srcem, ki se predajo popolnoma njegovi sveti ljubezni.

Pogum; Bog je z nami! kaj zato, ako nam je sicer tudi vse zoperno? Raduj se v Gospodu. Leta bežijo, a bliža se nam večnost. O, da bi mogli ta leta tako porabiti za njegovo ljubezen, da postanemo na vekomaj deležni njegove slave!

O zaderžanju pri slabih razgovorih.

V društvih, v katerih se neradovoljno in iz potrebe nahajaš, zaderži se mirno pri vsem, kar se govori. Ako je razgovor dober, imaš uzrok, hvaliti za to Boga; ako je pa slab, tedaj moreš pokazati Bogu svojo ljubezen s tem, da svoje serce od takih razgovorov odvrčaš, ne da bi se nad tem ravno očitno zgražal in svojo nevoljo kazal. Nič se ne boj, saj nisi ti temu kriv, ter nimaš tudi zadosti veljave, da slabi razgovor preprečiš; in ravno s tem, ako bi opazili, da ga hočeš preprečiti, dal bi zlobi samo priložnost, da bi se še huje govorilo.

Kar se obrekovanja tiče, ne daj mu pristopa v svoje serce, ampak izpodi je iz pred vrat in spomni se, kar govori neki star očak: „Temu, ki se da preslepiti z obrekovanjem, ali mu manjka razsodnosti, ali je pa hudoben. Zaderži se, kaker da ne razumeš ali ne čuješ nič od tega, kar se govori proti poštenju bližnjega“.

Ako obrekujejo tebe, derži se opomina nekega starega modrijana: „Preziraj obrekovanje in bo prestalo; če se pa jeziš, tedaj bodo mislili, da si kriv.“

Pri tem pa je treba odkritoserčnosti, kaker pri vsem, kar se stori iz ljubezni do Boga. Pakazati je treba, da se obrekovanju iz serca odpušča. Taka iskrenost serca, katero odpušča, ne da bi se tožilo, priča tim očitniše preneseno krivico.

Nihče ne more zgubiti svojega poštenja, komer je dobro vterjeno. Opravljivcem takega poštenjaka se ne verjame, ampak za hudobne se jih derži.

Najbolje sredstvo za preprečiti zlo ali popraviti se zlobnimi jeziki napravljeno škodo, je to, da se obrekovavce prezira in pomiluje in če je res potrebno, da se obrekovani prav ponižno opraviči. Tudi podpihovavcev ne poslušaj.

Veruj mi, da je čast poštenih ljudi v božjem varstvu. Res je, da včasih Bog dopusti, da se keterega poštenje napade, zato, da se vadijo v ponižnosti in poterpežljivosti; ali nikedar ne dopušča, da bi bilo popolnoma vničeno, ampak ravno nasprotno vzdigne je zopet o pravem času.

Kedor je božji, naj se nikedar ne vznemiri zavoljo svojega dobrega imena. Bog naj gospodari z našo častjo in našim poštenjem, kaker je njemu drago; vse je v njegovih rokah.

Ako je naše zaničevanje pred ljudmi na njegovo večo čast, ponašajmo se s tem, da smo zaničevani. Sv. apostelj Pavelj piše Korinčanom (II. 12, 9): „Rad se bom hvalil se svojimi slabostmi, da bo prebivala v meni moč Kristusova“. Katera moč? Ponižnost in zadovoljnost z mojim ponižanjem.

Ljubimo križe, ob ketere zadenemo na svojih potih in Gospod naj nas blagoslovi z jakostjo svojega svetega križa.

Resnično, večina naših slabosti je bolj v domišljiji, kaker v resnici. Mari misliš, da svet kaj veruje opravljivim spisom? Mogoče, da se kedo pri njih zaderži in da drugi radi njih kaj sumnjajo; ali znaj, da, če je tvoja duša dobra in izročena v roke našega Gospoda in Zveličarja, bodo izpodleteli vsi taki napadi, kaker izgine dim pred vetrom, ker opravljanje, za čiger očeta ali mater se noče nihče izdati, nosi na sebi znamenje krivičnosti.

Padi pred noge križanega Jezusa, in poglej, koliko krivice je on preterpel in kako se je pustil zasramovati. Prosi ga, zavoljo krotkosti, s katero je vse to prenesel, naj ti podeli moč, da tudi ti te male napade preneseš.

Srečni so, kateri so od ljudi zasramovani in opravljeni, ker jih bo Bog počastil.

P. —n—n.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo prečast. p. Friderik Inglič, bivši provincijalij kapucinskega reda, † v Gorici 24. majnika t. l.; dalje rajni udje 3. reda skupščine goriške: preč. gosp. Martin (Frančišek) Milost, častni kanonik in župnik v Gorici na Placuti, Valentin (Jožef) Mužič iz Šmartina, Frančišek (Fridolin) Simčič iz Vertojbe, Jera (Elizabeta) Golja in Cerkna, Uršula (Veronika) Grosar iz Čepovana, Lucija Metana, Ana (Marija) Kolenc iz Avč, Marjeta (Angela) Soldat iz Žabic; kobiljeglavske: Marija (Angela) Stulfa iz Volčjigrada, Marjeta (Julijana) Žigon iz Volčjigrada; drežniške: Marija (Aljbina) Monfreda iz Tolmina; vipavske: Matija (Anton) Kobalj iz Verhpolja; biljanske: Uršula (Marija) Mižigoj iz Gradnega; mariborske: Marjeta Petrovič, Terezija Pesek, Marija Gojčič, vse tri od Sv. Janža na Dravskem polju, Franc Golčar iz Čadrama, Alojzij Deutscher, Marjeta Zaveršnik, Marija Simonič, vse troje iz Maribora, Marija Mlinarič, Ana Novak, Antonija Stern, vse tri iz Hoč, Rozina Muhič iz Ptuja, Marija Jug, Marija Bravčič, Antonija Bravčič, Uršula Jerovšek, vse štiri iz Laporja, Gašper Pergauer iz Puščave, Terezija Očgerlj, Marija Rebernik, obe iz Jarenine, Julijana Gerlič, Marija Rošker, Katarina Stangler, vse tri iz Maribora; idrijske: Ivana Kosmač, Andrej Kogej, Marija Lukežič.

Nadalje se priporočajo v pobožno molitev: Jakob Faganel iz Oseka, vže nad 8 mesecev bolan; neka tretjerednica za ozdravljenje; neka tretjerednica zavoljo hude bolezni; K. K. za pomoč v hudih skušnjavah zoper sv. vero in sv. čistost; priporoča tudi svojega brata, da bi ga sv. Duh razsvetlil, da bi ne zgubil prave, vere; neka žena, zadeta od mertvouda, da bi ji Bog dal spet ljubo zdravje; neka mati priporoča svojega dveletnega sinčka, ki ne more ne hoditi ne govoriti in bo po sodbi zdravnikov slaboumen, da bi mu Marija sprosila milost hoje in govorjenja in bi postal njen otrok; neka na umu obolela oseba; G. K. iz G. za ozdravljenje zob in priporoča svoje otroke; J. K. iz G. da bi si hišico mogla napraviti blizu cerkve, da bi lažje k službi božji hodila, tudi da bi srečno prestala velike nadloge; neka tretjerednica za stanovitnost v bolezni; neki tretjerednik iz goriške skupščine za spreobrnjenje svojega očeta; M. N. v Kr. svojega že dolgo bolnega moža za zdravje, če je božja volja; neka tretjerednica iz puščavske fare za božjo pomoč v neki neozdravljivi bolezni, ki še dolgo časa traja; več bolnih oseb na Štajerskem in mertvi udje nazarske skupščine; A. W. v M. priporoča svojo prijateljico E. K., ki že nekaj tjednov v bolnišnici leži; O. Hl; neka oseba za gorečnost in ozdravljenje nog; več oseb, da bi se vredno vdeležile milosti svetega leta.

Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: J. B. v M. presv. Sercu Jezusovemu, brezmadežnemu Sercu Marijinemu in sv. Jožefu, da je bil rešen iz neke hude zadrege; P. A. Č. sv. Frančišku in sv. Antonu, ker sta mu pri sladkem Sercu Jezusovem sprosila pomoči in srečnega vspela v neki važni zadevi; M. K. v I. preblaženi D. Mariji, sv. Jožefu in sv. Antonu za zadobljeno zdravje; M. G. v M. presv. Sercu Jezusovemu, sv. Jožefu in sv. Antonu, da ji je noga od hude bolezni brez zdravnikove pomoči popolnoma ozdravela; J. K. iz G. za stanovanje blizu cerkve in vse druge od Boga prejete dobrote; J. R. v M. sv. Antonu Padovanskemu, da ji je ozdravela roka; M. R. presv. Sercu Jezusovemu, Mariji materi milosti in sv. Jožefu za večkratno pomoč v hudi bolezni in odvernjenje nesrečne smerti; M. K. bl. D. M. in sv. Antonu, da je bil otrok srečno rojen in je zadobil milost sv. kersta; J. Š. v Z. za naglo pomoč v neki prav važni zadevi; U. G. za ozdravljenje v nevarni bolezni; A. W. v M. Jezusu v najsvetejšem zakramentu, Mariji materi milosti in sv. Antonu za mnogokratno pomoč v velikih nevarnostih; N. iz Š. sv. Antonu Padovanskemu, da je bil najden neki deček, ki se je bil zgubil; N. L. iz P. za vslišanje po devetdnevni opravljeni na čast sv. Jožefu; J. Z. s K. pri N. M. presv. Sercu Jezusovemu, Materi božji, sv. Jožefu, sv. Franč. Ser. in sv. Antonu za ozdravljenje nevarne in hude kerčne bolezni; Fr. M. sv. Franč. in sv. Antonu za vslišano prošnjo, za dobljeno službo.

Naše posebno priporočilo.

Ko to pišemo, obiskuje našo redovno okrajino ko namestnik generalnega ministra našega reda preč. generalni definitor p. Peter Baptist Englert iz cincinatske redovne okrajine v Zedinjenih državah Severne Amerike. Pod predsedništvom tega jako ljubeznivega patra, rojenega Amerikanca, se ima večiti 24. julija t. l. v Ljubljani prvi kapitelj novo vrejene kranjske okrajine, in kar se bo ta dan sklepalo, bi vtegnilo več ali menj važno biti tudi za naš tretji red. Dobro bo torej, ako se bodo ta in že prejšnje dni naši bratje in sestre tretjega reda v svojih molitvah spominjali te naše in svoje potrebe, da bi se namreč določilo vse, kar in kaker bo v največo korist naši okrajini in vsemu vernemu ljudstvu slovenskemu. — Vemo, da je naše dobro ljudstvo vdano redu sv. Frančiška in si želi slovenskih frančiškanov povsod, v Egiptu, v Ameriki itd. Da bo pa naša okrajina mogla vstrezati tem in drugim opravičenim željam, je treba pr mernega, krepkega naraščaja. Prosimo torej Boga vsi, da bi mnogim nepopačenim in nadarjenim mladeničem, ki so dobro doveršili vsaj spodujo gimnazijo, vdihnili v serce poklic v naš red, kjer sicer nimajo pričakovati posvetnih ugodnosti, pač pa si morejo pridobiti obilo zaslužnja za svoj slovenski narod in svojo katoliško cerkev; večno božje plačilo za to jim ne izostane.

drugače razumeti. Oblakovi nazoi tudi meni niso bili neznani. Njegov cilj je bila vseučiliška stolica in učenjaška slava; za naše knjižne slovenščine razvitek in napredek je bil hladen bis ans Herz hinan, torej seveda tudi za moje „reforme“. Da sem se jaz kaj pregrešil zoper dvojno načelo g. Bežka, tega skoraj da on ni mislil reči; če je pa res rekel, je bila to beseda brez dokaza.

„Piši, kaker je bilo do zdaj navadno; schreibe herkömmlich“. To načelo velja za šolo po pravici v vsem svojem obsegu; šola se ima deržati sploh navadnega pravopisa. Za jezikoslovca pa, ki ima slabosti navadnega pravopisa popraviti, velja seveda le v nekih mejah in teh jaz nisem prestopil. Dokaz! „Cvetje“ se bere že čez 20 let in cel ta čas moja pisava nigdar ni delala težav mojim bravcem. — Kako se v resnici klanjam dosedanji navadi, sprevidi g. Bežek lahko nadalje iz tega, ker pišem za stari polglasnik vedno *e*: *b e z e g, d e n e s, k e d a j, k e d o **), *k e t e r i* itd., dasiravno sem teoretično za to, da bi se za vse take primere vpeljalo *â*: *b â z â g* itd. Seveda pišem tudi *v e r t* itd., kar šteje g. Bežek mej tiste oblike, ki sem z njimi „presenetil strmeči slovenski svet.“ G. Bežek rabi semtertja malo prekrepke izraze. Nad mojim *v e r t o m* ni gotovo nihče stermel. In, ako ima res veljati Bežkovo načelo, potem mora tudi on pisati *v e r t*, ker so še „izza l. 1870“ naši najboljši pisatelji (Dun. „Zvon“) tako pisali; to je bilo še „herkömmlich“, ko se po njegovem načelu pravopis ni imel več spreminjati. — Moja navadna pisava se torej dobro vjema z gori navedenim načelom. Pa tudi moj znanstveni slovnícam in slovarjem namenjen pravopis ima jako malo takih reči, ki ne bi bile že prej v navadi, zlasti pa ne vpeljuje nobenega znamenja, ki bi ga ne bilo v slovenskih tiskarnah.

Kje je torej tista brezobzirnost, prevratnost, radikalizem, in kar mi še podobnega pripisuje g. Bežek? — Prevratnik je, kedor tradicijo terga in fundamentalna načela prevrača. Jaz pa nisem prevernili nobenega; le v posameznih primerih sem skušal kaj razterganega zašiti; kjer smo po nerazumnosti odstopili od tradicije, sem skušal po nji popraviti pisavo. Moje prizadevanje je bilo torej v resnici konservativno. Pravi prevratniki pa ste gospodje eljaljci, ker brezozirno tergate tradicijo in vpeljujete — ne stari slovenski *ł*, ki se mu jaz ne bi tolikanj vpiral, ker se je v 16. stoletju v resnici še sploh govoril in bi ga mi tudi pri učenju obče-slovenskega (ruskega) jezika prav zelo potrebovali, — vi vpeljujete nemški *l*, ki ga na koncu zlogov Slovenci namestu *ł*, kar moremo vedeti, nigdar niso govorili in ga tudi „izza l. 1870“ — ki mu s tem seveda nikakor ne priznavam mejaške pravice, kaker mu jo hoče dati g. Bežek — še vedno mnogi pametni možje ne marajo govoriti, mej njimi celo profesorji. Kedo torej greši zoper načelo: „Pišimo (in izgovarjajmo) kakor je bilo doslej navadno!“?

Tako je s prvim načelom g. Bežka. Kaj pa drugo: „Pravopisna pravila morajo biti prozorna in lahko umevna“, ali sem se zoper to načelo res pregrešil tako zelo? Jaz učim n. pr., da se naj piše stari polglasnik v vsakdanjem pisanju vedno z *e*;

*) Uredništvo se spotika nad mojim „podaljšanim sila okornim „kedor.““ *Lavabo inter innocentes manus meas.* Cf. „Zvon“ I. 240.

moji nasprotniki pišejo zanj zdaj *e*, zdaj *a*, zdaj *o*, zdaj *u*, zdaj nič, po raznih dozdevnih etimologijah in krivih analogijah. Katero pravilo je tu prozorno in lahko umevno?

Ali g. Bežek misli le na besede na -vec in -lec. Tu sem jaz seveda grozno zagazil. Jaz branim namreč ene in druge po različnosti pomena in to imenuje g. Bežek „naravnost gorostasen predlog“. Da brani ene in druge tudi po različnosti pomena (le ne prav določenega) tudi g. Perušek, tega g. Bežek niti ne omenja. Ali je res Peruš-kovo razločevanje tako „prozorno in lahko“, moje pa le za „učene izvoljence“? „Igrálec“ der Spieler, „igrâ-vec“ der Spielsüchtige, „hvalílec“ der Lober, „hvalívec“ der Lobhailer, to bi bilo „prozorno in lahko“; — „volílec“ (izgovori volivéc), kedor je volil, „volívec“ (izgovori volivéc), kedor ima za to potrebno lastnost, volívno pravico — tega pa ljuba „široka masa“ ne bi mogla umeti? Meni se zdi, da naši Slovenci sploh niso tolikanj slaboumni, tudi naša slovenska mladina v šolah ne sami tepci in bebci. Če so nas pred 40 in 50 leti naši stari šolmojštri mogli prav naučiti pisati *l*, kamer po etimologiji gre, in vender izgovarjati *w*, kjer ga naša fonetika zahteva, komu so poslednjih trideset let zmožnosti tako opešale, da to zdaj ne bi bilo več mogoče, ali učiteljem, ali učencem? — Zastonj! Eljanje zmaguje! Vodnik in Kopitar sta se spreobrnila že pred toliko leti (gl. „Cvetje“ III. 5.)! V sedanji vojski so prestopili še mnogi drugi častitljivi starčki, Pohlin, Jarník, Meteljko, Murko, Malavašič itd. (Slovenka!) Hčemu ne bi torej še mi bežali za g. Bežkom? Nekoliko „sacrificio d'intelletto“, un salto mortale, pa addio v a u! No, kaj se mi je že sanjalo, ni davno, tisto vročo poletno noč!

Goreč namreč za braljšca jaz, za briljšca,
Zasedem, siva sén, kobilo staro.

Vsehnila ji je davno divna žilica,
Pa drégnimo jo vender malo, paro!

Vže berca — in huj! zletí z menoj v oblake.

In kam me nese? Jej, mej čudno šaro,
Mej čudne, mej mališke ostudne spake.

V slovanski sveti navji svet negdanji. —

No, tam sva! Lej jih ráni ke rojake!

Na štoru starem, na terhlenem panji

A-be-ce Kranjcem Primuš pridno kuje;

Pa Adamov prid in Jurijev ni manji!

Kopitar krevlje sodi in kritikuje;

Pa Čop počese čopo staro srečno!

Prešeren vse vkup (br)umno zasmehuje —

In on je mož moj! „Tebe ljubim večno!

Skesani senci verlj sovojskovaljec

Ti kašo kuhaj toljsto meni in tečno,

Oném na „klek“ pa tristotisoč palic! —

A, slafni peljec, to, velim, določi,

Da praf se pravi baš seveda „braljec“,

Pa konec bodi čerčni prafdi froči!“ —

Preširen, miren, preširoko zine:

„Lé zlata doba rófkarsčini počí,

Lé lek leséli! Poljn el-óle slíne

Izlírai lir lam sleti hipoklenski,

Pa Lelj, Polelj polyľaj las z lišine!

(Vav-váv naj zgíne s táv vam, sáv-vam . . .)

Lalj-lálj nej zgíne s táľj lam, sľlj-lam-enski!“